

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON/KANTON SREDIŠNJA BOSNA
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**

**PROGRAM MJERA
ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA U 2020. GODINI ZA
EPIZOOTIOLOŠKO PODRUČJE SREDNJOBOSANSKOG KANTONA,
ZAŠTITE ZDRAVLJA BILJA U 2020. GODINI I NAČIN FINANSIRANJA
MJERA IZ BUDŽETA SREDNJOBOSANSKOG KANTONA**

Travnik, 2020.godine

Podaci o Programu

1. Program je usvojen: na ___sjednici Vlade Srednjobosanskog kantona
održanoj _____2020. godine.

2. Period realizacije Programa: Od 01.01. do 31.12.2020. godine

3. Ukupna vrijednost Programa: **270.000,00 KM** i to:
 Pojedincima : 27.000,00 KM
 Javnim preduzećima : 4.500, 00 KM
 Privatnim preduzećima : 238.500,00 KM

4. Namjena Programa: Poticaji veterinarstvu – zakonske obaveze

5. Korisnici Programa: Vlasnici neškodljivo uklonjenih životinja, veterinarske stanice, javna preduzeća

6. Izvor sredstava: Budžet SBK za 2020. godinu
- Budžet Kantonalnog ministarstva poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva („Službene novine SBK, broj 1/20)

7. Nosilac Programa: Kantonalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva SBK

8. Odgovorna osoba: Salkan Merdžanić mr.sc. ministar

**PROGRAM MJERA
ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA U 2020. GODINI ZA EPIZOOTIOLOŠKO
PODRUČJE SBK/KSB, ZAŠTITA ZDRAVLJA BILJA U 2020.
I NAČIN FINANSIRANJA MJERA IZ BUDŽETA SREDNJOBOSANSKOG
KANTONA**

Iznos sredstava: 270.000,00 KM

Sredstva predviđena ovim Programom osigurana su u Budžetu SBK, i to:

- Budžeta SBK/KSB za 2020. godinu u kojem je na stavci Tekući transferi pojedincima - poticaji veterinarstvu (zakonske obaveze) u razdjelu 19. budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 6142, izvor finansiranja-kod 10, subanalitički kod JAM 006 planiran iznos od **27.000,00 KM.**

- Budžeta SBK/KSB za 2020. godinu u kojem je na stavci Subvencija privatnim preduzećima i poduzetnicima - poticaji veterinarstvu (zakonske obaveze) u razdjelu 19. budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 6145, izvor finansiranja-kod 10, subanalitički kod JAP 007 planiran iznos od **238.500,00 KM.**

- Budžeta SBK/KSB za 2020. godinu u kojem je na stavci Subvencija javnim preduzećima - poticaji veterinarstvu (zakonske obaveze) u razdjelu 19. budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 6144, izvor finansiranja-kod 10, subanalitički kod JAO 006 planiran iznos od **4.500,00 KM.**

Osim mjera propisanih odredbama Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik B i H“, broj 34/02) i Zakona o veterinarstvu („Službene novine FBiH“, broj 46/00), i Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja („Službeni glasnik BiH“ broj: 25/09), te provedbenih propisa donesenih na temelju navedenih zakona, ovim Programom mjera utvrđuju se mjere te rokovi za otkrivanje, sprječavanje širenja i iskorjenjivanje zaraznih bolesti životinja na epizootiološkom području Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu : Kanton) u 2020. godini kao i način finansiranja tih mjera.

Zaštita zdravlja bilja takođe spada u zakonske obaveze te se finansira iz ovog dijela Zakon o zaštiti zdravlja bilja („Sl.glasnik BiH“ broj: 23/03)

Ovaj program mjera je usklađen sa Naredbom o mjerama kontrole zaraznih i parazitarnih bolesti životinja i njihovom provođenju i financiranju u 2020. godini koju za svaku tekuću godinu donosi Ured za veterinarstvo BiH.

II.

U provođenju mjera zdravstvene zaštite životinja aktivnosti će biti posebno usmjerene na listu bolesti čije je praćenje i suzbijanje od posebnog interesa za kanton.

III.

Nadzor nad provođenjem mjera po ovom Programu vršiti će **kantonalna veterinarska inspekcija i službeni veterinari ovoga ministarstva** i o tome redovno izvještavati ministarstvo.

Stručne mjere će se provoditi u skladu sa zakonskim odredbama, te primjenom naučno utvrđenih saznanja i praktično provjerenih sposobnosti u otkrivanju, liječenju i suzbijanju bolesti.

IV.

Mjere koje će se naročito provoditi u okviru ovog Programa su :

- otkrivanje i sprječavanje pojava bolesti kroz sistematsko praćenje epizootiološke situacije pravovremenim prijavljivanjem zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja (pri čemu se posebno apostrofira odgovornost vlasnika stoke);
- laboratorijske potvrde uzročnika bolesti dijagnostičkim ispitivanjem;
- zaštitno cijepjenje životinja;
- umjetno osjemenjavanje goveda i svinja;
- terenske, orijentacijske metode otkrivanja zaraznih bolesti životinja;
- praćenje zdravstvene ispravnosti namirnica animalnog porijekla.

V.

Radi sprječavanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja koje su od posebnog značenja za SBK/KSB utvrđuju se veterinarsko-zdravstvene mjere za pojedine zarazne bolesti i to :

1. Kontrola zdravlja vimena

Oboljenja mliječne žljezde je najprisutniji problem u savremenom intenzivnom uzgoju i proizvodnji mlijeka. Ovo oboljenje je najčešći uzrok isključenja visokoproduktivnih grla iz proizvodnje, a bitno utiče na umanjenje kvalitete mliječnih proizvoda i njihovu zdravstvenu ispravnost.

Zbog stalnog porasta otkupa mlijeka na našem području i sve većeg broja kooperanata, a time i plotkinja visokih proizvodnih karakteristika ukazuje se i potreba za stručnom kontrolom u smislu pravovremenog otkrivanja ovog oboljenja sa ciljem poboljšanja zdravstvene kvalitete mlijeka i mliječnih proizvoda. To ujedno smanjuje i ekonomske štete nastale izlučivanjem grla iz proizvodnje.

Veterinarske stanice će u tom cilju provoditi **Mastitis test** kao orijentacijsku metodu kojom se detektuje poremećena sekrecija vimena i klinički nemanifestne upale mliječne žljezde, a sve u sklopu seta dijagnostičkih zahvata za dobivanje potvrde o zdravstvenom stanju.

Testiranje će se obavljati 1x godišnje isključivo **na grlima koja su obilježena odgovarajućim i propisanim ušnim markicama** te se vode u evidenciji veterinarskih stanica, a mjere će financijski biti participirane sredstvima predviđenim ovim Programom.

Ukoliko terenski orijentacijski testovi detektuju poremećenu sekreciju uzorci mlijeka moraju se bakteriološki pretražiti. Ova mjera participirati će se sredstvima Programa.

2. Klasična svinjska kuga

Kako u BiH još uvijek nije u primjeni zabrana cijepljenja svinja protiv svinjske kuge, i u 2020. godini treba provoditi vakcinalnu zaštitu od ove bolesti. Cijepljenje će se provoditi registrovanim i odobrenim vakcinama na teritoriji BiH. Sve cijepljene životinje moraju biti obilježene ušnim markicama. Vakcinalna zaštita se provodi u dva navrata: period mart-juni, sve svinje starije od 60 dana. Period septembar-oktobar, cijepljenje nerastova i ostalih kategorija koje nisu obuhvaćene u prvom periodu. Cijepljenje nazimica i krmača provodi se i izvan određenih perioda prije svakog pripusta. Sredstvima koja su osigurana kroz ovaj program participirati će se troškovi vakcinalne zaštite na imanjima sa cjelovitim proizvodnim ciklusom i ostalim imanjima koja imaju tržišnu proizvodnju, tj. učestvuju u poticajima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

U promet se mogu stavljati samo svinje koje su cijepljene najmanje sedam dana prije stavljanja u promet.

OSTALE MJERE

Ovdje su pobrojane mjere i bolesti koje su, također, od izuzetnog važenja za javno zdravlje i za očuvanje stočnog fonda i one su obvezne za svakog vlasnika. Troškove provođenja ovih mjera snosi vlasnik, a eventualne štete kod pozitivnih nalaza kompenzirati će se sredstvima iz ovoga programa (trihinelozna domaćih svinja), nakon što se provedu sve zakonom i ovim Programom propisane mjere.

1.Registracija, obilježavanje i cijepljenje pasa

Registracija se obavlja putem veterinarskih stanica shodno Zakonu o zaštiti i dobrobiti životinja (član 8. Zakona). Upisnik životinja (pasa) se vrši na sljedeći način :

Upisnik životinja (pasa)

Redni broj/Godina/epizootiološka jedinica (općina).

Epizootiološke jedinice (općine) nose sljedeće brojeve :

1 – Travnik	5 – G. Vakuf/Uskoplje	9 - Fojnica
2 – Jajce	6 – N. Travnik	10 - Kiseljak
3 – D. Vakuf	7 – Vitez	11 - Kreševo
4 – Bugojno	8 – Busovača	

Cijepljenjem najmanje 70 % populacije pasa na našem kantonu te provođenjem drugih preventivnih i zoonoznih zahvata može se uspješno kontrolirati urbani oblik bjesnila. Silvatični oblik bjesnila koji je, zapravo, stalni izvor može se kontrolirati redukcijom karnivora-vektora zaraze (lisice).

1.1.Bjesnoća

Sprečavanje pojave i širenja bjesnila vršit će se primjenom važećih zakonskih odredbi, zaštitnim cijepljenjem pasa starijih od 3 mjeseca, protiv bjesnila jedan put godišnje i to najkasnije do kraja marta.

Istovremeno uz cijepljenje protiv bjesnila, vršit će se dehelminizacija pasa (*E. Granulosus*).

Svaki vlasnički pas koji u toku godine dostigne starost od 3 mjeseca cijepit će se u roku od 15 dana od dana kad je dostigao starost za cijepljenje.

Nadležne veterinarske stanice će u saradnji sa kantonalnom veterinarskom inspekcijom, koristeći zakonske i provedbene propise organizirati što veći odaziv vlasnika pasa da registruju i vakciniraju pse.

Troškove registracije, čipiranja, vakcinacije i dehelminizacije snosi vlasnik psa.

2.Nametnici, parazitarna oboljenja

Kod svih prijemčivih životinja vršit će se preventivni tretman, dva puta godišnje (jesen/proljeće).

Postupci se provode u svim slučajevima kada se prema epizootiološkim podacima smatra da je područje infestirano, odnosno kada su životinje invadirane parazitima te postoji objektivna opasnost od širenja parazitoza. Ove mjere važe kako za ektoparazitoze tako i za endoparazitoze.

Sistemska ispitivanja, provedena u nekoliko posljednjih godina, pokazala su visoku, opsežnu i kroničnu invadiranost životinja na svim epizootiološkim jedinicama SBK/KSB (60-85%). I u 2020. godini će se nastaviti praćenje kretanja parazitarnih oboljenja, a naročito pažnju treba fokusirati na edukaciju vlasnika životinja putem udruga poljoprivrednika i putem medija, jer nestručna primjena ovih sredstava od strane needuciranih vlasnika može imati negativne posljedice za javno zdravstvo (rezidue toksične prirode u mesu, mlijeku, mliječnim proizvodima, tlu...).

VI.

STRUČNA PROVEDBA MJERA IZ PROGRAMA

U cilju kvalitetnog praćenja epizootiološke situacije, prikupljanja obrade, sistematizacije podataka te kontrole provođenja mjera, ovim članom definira se način provođenja istih :

- Stručnu provedbu mjera obaviti će veterinarske stanice na epizootiološkom području SBK/KSB , koje su registrovane važećim zakonskim i podzakonskim propisima te kontinuirano ispunjavaju uvjete tokom provođenja Programa.

- Veterinarska stanica mjere iz Programa može provoditi samo na epizootološkoj jedinici (općini) na kojoj je registrirana i za koju ima rješenje o dodjeli područja djelovanja.

- Mjere iz Programa mogu se provoditi samo na službeno registrovanim imanjima (obrazac A) i na životinjama koje su obilježene u skladu sa važećim propisima.

-Veterinarska stanica je dužna vlasniku životinja izdati uvjerenje o obavljenim mjerama na propisanim obrascima. Kantonalna veterinarska inspekcija će kontrolirati izdavanje ovih uvjerenja.

- Veterinarske stanice dužne su da zahtjev za isplatu o provedenim mjerama koje se finansiraju iz ovog Programa dostavljaju ovom ministarstvu i to: za prvi kvartal najkasnije 15 dana od objave Programa za tekuću godinu u Službenim novinama SBK/KSB, za drugi kvartal najkasnije do 15. jula i za treći kvartal do 15. oktobra. Ovdje se izuzima pola četvrtog tromjesečja, koji se prenosi u prvi kvartal iduće godine, iz razumljivih razloga. Stoga mjere treba obaviti najkasnije do 15.11.2020. godine. U istim rokovima se dostavljaju i izvještaji o provedenim mjerama.

Zahtjevi poslani nakon tog roka neće se uzimati u razmatranje.

- Uz zahtjev veterinarske stanice su dužne dati stručni osvrt na provedene mjere, ocjeniti epizootiološku situaciju na području gdje su mjere provedene, sugerirati mjere za poboljšanje epizootološke situacije i sl.

Dijagnostičke pretrage, zaštitna cjepljenja i ostale mjere zdravstvene zaštite zdravlja životinja obavljat će se u rokovima predviđenim Zakonom i ovim Programom. Provođenje svih mjera zaštite obveza je vlasnika.

VII.

Sredstva predviđena ovim Programom koristiti će se kako slijedi;

Bolest	Broj grla	Troškovi dijagnostike/cjepljenja	Ukupno
Kontrola zdravlja mlječne žljezde /orijentacijska metoda	10.000 (ml.goveda)	8,00 KM	80.000,00 KM
Klasična svinjska kuga - cijepljenje	2.000 (svinje svih kategorija)	10,00 KM	20.000 KM
Odšteta vlasnicima ubijenih ili uginulih životinja-troškovi neškodljivog uklanjanja-zaraženih životinja		50% participacija SBK 50% federacija	30.000 KM
Za oboljenja sa „A“ i „B“ liste, indicirano postavljanje dijagnoze			10.000 KM
Umjetno osjemenjavanje goveda i svinja	8500 goveda 900 svinja	10,00 KM goveda 10,00 KM svinje	84.000,00 KM
Praćenje zdravstvene ispravnosti namirnica animalnog porijekla			11.000 KM

Laboratorijski nalaz pregleda na trihinelu	3.000 svinja	10,00KM	30.000,00
Zaštita zdravlja bilja (IPS-sluzba)			5.000 KM
Ukupno za provođenje dijagnostičkih mjera			270.000,00 KM

Napomena: Kolone u tabelama koje definiraju procjenu potrebnih sredstava u KM su samo projekcija mogućeg utroška sredstava, tako da će ovisno o broju zahtjeva biti prelijevanja iz jedne podrške u drugu.

1. Za mjere dijagnostike cjenovnik veterinarske stanice će obaviti mjere u vrijednosti od ukupno **80.000,00 KM**.
2. Za mjere cijepljenja svinja protiv klasične svinjske kuge veterinarske stanice će obaviti mjere u vrijednosti od ukupno **20.000,00 KM**.
3. Za isplatu odštete vlasnicima ubijenih ili uginulih životinja (pozitivnih reaktora), troškova njihovog neškodljivog uklanjanja, uništene predmete, usluge veterinarstva dodatne dijagnostičke zahvate (u slučajevima naređenih mjera) u postupku provođenja mjera iz ovog Programa u Budžetu se osiguravaju sredstva u visini od **30.000,00 KM**.
4. U slučajevima da se na terenu prilikom epizootiološkog izviđanja posumnja na neko drugo zarazno oboljenje sa liste „A“ ili „B“ OIE, ili drugo oboljenje nejasne kliničke slike koje ima zarazan karakter, pa je indicirano hitno postavljanje dijagnoze u specijaliziranim ustanovama osigurat će se sredstava u visini od **10.000,00 KM**.
5. Umjetno osjemenjavanje plotkinja (goveda i svinja) **84.000,00 KM**
6. Praćenje zdravstvene ispravnosti namirnica animalnog porijekla u odobrenim i registriranim objektima **11.000,00 KM**.
7. Laboratorijski nalaz pregleda mesa na trihinelu **30.000,00KM**
8. Zaštita zdravlja bilja **5.000,00 KM** za rad i opremu Izvještajno prognozne službe na SBK/KSB.

IX.

Ukoliko se sredstva predviđena u članu VIII ne iskoriste u potpunosti za navedene mjere mogu se, ako se za to ukaže potreba, preusmjeriti za provođenje drugih Zakonskih mjera.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva participira u troškovima za provođenje monitoringa u 2020. godini i preuzima svojim Programom financiranje ispitivanja na brucelozu, tuberkulozu, leukozu i salmonelu. Osim pomenutog Federalno ministarstvo obezbjeđuje cijepljenje ovaca-bruceloza na cijelom području Federacije. Radi toga za provedbu ovih mjera Kantonalno ministarstvo nije predvidjelo sredstva.

X.

Provođenje mjera zdravstvene zaštite vrši se kontinuirano svake kalendarske godine.

XI.

Na epizootiološkom području SBK/KSB provodit će se i druge mjere zdravstvene zaštite životinja u skladu sa zakonskim odredbama i na zahtjev vlasnika, odnosno držatelja životinja.

XII.

Izvršiteljima poslova (Veterinarske stanice) sredstva će se doznačavati nakon obavljenih aktivnosti, a na temelju izvještaja koje precizira Dodatak ovom Programu.

XIII.

Ako se epizootiološkim izviđanjima na području SBK/KSB registruje neka druga bolest koja se brzo širi, te ugrožava zdravlje životinja, ljudi i izaziva znatne gospodarske štete Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u suradnji sa Veterinarskim stanicama će odrediti i druge mjere koje nisu navedene u ovom Programu .

XIV.

Ovaj Program stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenim novinama Srednjobosanskog kantona“.

O b r a z l o ž e n j e

Zaštita zdravlja životinja provodi se radi osiguranja uzgoja i proizvodnje zdravih životinja, higijenski i zdravstveno ispravnih proizvoda animalnog porijekla, zaštite ljudi od zoonoza (bolesti koje se sa životinja prenose na ljude), osiguranja zaštite okoliša, te je stoga važna karika u sistemu javnog zdravstva.

Temeljem člana 15. stav 2. Zakona o veterinarstvu («Službeni novine F BiH», broj : 46/00) kantonalno Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva prati stanje, pojave i kretanje zaraznih oboljenja životinja na teritoriju kantona kao epizootiološkom području, a članom 11. stav 2. Zakona o veterinarstvu u BiH («Službeni glasnik BiH», broj : 34/02) propisuje kao obaveznu mjeru donošenje Programa o zaštiti stanovništva od zoonoza.

Nadalje, član 124. Zakona o veterinarstvu («Službene novine F BiH», broj : 46/00) propisuje koja se sredstva u navedene svrhe, osiguraju u Budžetu kantona.

Ovaj Program osigurava kontinuirano praćenje, kontrolu i suzbijanje pojave zaraznih bolesti životinja te finansiranje mjera koje se provode u tu svrhu. Uputstvo o

provođenju mjera i Uputstvo o participaciji u umjetnom osjemenjavanju, donosi ministar Ministarstva i objavljuje se u Sl.novinama SBK.

Zaštita zdravlja bilja takođe je zakonska obaveza te se ovim programom predviđena minimalna sredstva koja će se upotrijebiti za unapređenje Izvještajno prognozne službe na području SBK/KSB.